

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemati:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Izbrana vsak dan svojo tiskovno vrednost in vrednost.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posebna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira. Narodna tiskarna telefon št. 88.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:
celo leto K 28—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 30—

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znakma. Upravištvu: Knaflova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85

Čehl in dr. Šusteršičeva politika.

Zdaj se je oglasilo tudi skupno glasilo českih političnih strank „Union“ ter ostro obsoja gonjo, katero so vprizorili naši klerikaleci zoper prof. Masaryka in s katero so hoteli zasejati prepričanje v „Slovansko Enoto“, da tem lažje odjadrajo v vladno pristanišče. „Union“ pravi, da sicer nima povoda, vmešavati se v politiko, a je nasleda vsled znanega članka v reviji „Naše Dobro“, katerega je „Slovenec“ zlozmiseln podtaknil prof. Masaryku, vendar pa mora poudarjati, da gredo organi dr. Šusteršičevi v svoji jezi predaleč, če podtikajo posl. Masaryku, ki niti avtor onega članka ni, namen. razbiti „Slovansko Enoto“ in sicer zaradi tega, da ugodi vladi. Prof. Masaryk je nam nasprotnik obstrukcije in smatra to taktiko specialno pri vseučiliških vprašanjih za deplacirano. Vendar se ga pa ne sme vsled tega smatrati za nasprotnika slovenskih kulturnih stremenj, že zaradi tega ne, ker se dobi prof. Masaryk, brez vsakega ozira na njegovo politično naziranje, vedno in povsod tam, kjer gre za boj za kulturo in napredek človeštva sploh. In kar se posebno kulturnih zahtev Slovencev tiče, je prof. Masaryk v neki konferenci „Slovanske Enote“ z ministrskim predsednikom o teh vprašanjih tako nastopil za te zahteve, da je ravno dr. Šusteršič čutil za potrebno, zahtevati se prof. Masaryku za njegov nastop. Prof. Masaryk, kakor vsi česki poslanci ne razumeva samo stremenj Jugoslovancev, temveč so mu, kakor vsem Čehom, zelo simpatične. Prijatelji posl. dr. Šusteršiča zvedo torej predaleč, če iz antipatije obstrukcije izvajajo posledice, katerih česki poslanci sploh nimajo. „Union“ tudi pravi, da so mnogi zelo različni, ali se naj resijo razne kulturne in druga vprašanja avstrijskih Slovencev z obstrukcijo, posono po zadnji brezuspešni kampanji. Misli, da se bo tudi v tem vprašanju doseglo sporazumljenje. Pričeto se bo pa moralo ozirati na interese vseh koaliranih slovenskih narodov in se bodo morali v ozadje

potisniti specialni strankarski interesi.

Kakor smo že prej poudarjali, je „Union“ takorekoč skupno glasilo vseh českih političnih strank. In ravno vsled tega je tem značilnejše, da ta list obsoja in graja „Slovenec“ gonjo zoper prof. Masaryka. Prof. Masaryk je celo s svojo osebno intervencijo dokazal, da se popolnoma strinja s Slovenci v njihovih vseučiliških zahtevah, za kar se mu je vodja klerikalev dr. Šusteršič toplo zahvalil. Ali ni potem največja podlost, če pride glasilo taistega dr. Šusteršiča ter proglasa prof. Masaryka za izdajalec slovenskih interesov, za nasprotnika slovenskega vseučilišča? Toda za klerikalnimi napadi na prof. Masaryka tiči drug namen. Prof. Masaryk je naprednega, svobodomišelnega mišljenja, ki je vedno odkrito nastopal proti raznim strankarskim zahtevam naših klerikalev. Dr. Šusteršič prav dobro ve, da ima prof. Masaryk in drugi privrženci napredne misli med českimi poslanci toliko moči, da ne postane „Slovanska Enota“ nikdar privešek dunajskih krščanskih socijalev. S tem napadom, katerega duševni oče je dr. Šusteršič, so torej hoteli naši klerikaleci zasejati prepričanje v „Slovansko Enoto“, da jo s tem razbijejo — obenem pa da prevale tisti odij, ki bi moral nje zadeti, na česke napredne poslance. „Union“ pravi nadalje, da se bo moralo v bodoče v ozadje potisniti vse specialne strankarske interese. S tem je hotel pred vsem udariti dr. Šusteršiča, ki je izrabljaj „Slovanska Enota“, pa tudi naše najvažnejše kulturne zahteve v svojo strankarske, klerikalne svrhe. S tem je pa tudi glasilo vseh českih političnih strank popolnoma odločno povedalo, da so se Čehi naveličali navajati vodo na mlino naših klerikalev in da nočejo več komande dr. Šusteršičeve, ki je povzročil, da je bila zadnja parlamentarna kampanja popolnoma brezuspešna.

Razmere v Zagorju ob Savi.

Od časa, ko se je razkrinkala zveza Mihelčič - Taston - Čobal, Učesanev oziroma Rudnik, so začeli vsi socijalistični listi napadati na ne-

čuvčen način narodno - napredno stranko, zlasti pa »Sokole«.

Posebno pa je slavnost otvoritve »Sokolskega doma« dne 17. julija obležala Mihlino v želodu. Seveda, tako impozanten nastop, 75 četverstopov, imenitni govori, vsa slavnost brez vsake hibe od naše strani, to peče, kaj je bil proti temu prvi majnik in druge socijalno - demokratske slavnosti.

Mihl pravi, kakih 100 jih je »blo«, ko bi znal računati, bi lahko znal, da je $75 \times 4 = 300$, potem pa še zastavonoše, staroste itd.

Ko smo pa razkrinkali, da so sodrugi napadli vrle Šmarčane, da celo gospe, živjigali in psovali sokolske čete na Toplici, trgali zastave, lomili vrata in ograje, dokaz kazni pri sodniji in odpust iz službe, je zatulil dopisnik v »Rudarju« z dne 5. avgusta, št. 11, kakor volk, ko začuti svinec med kostmi. V svoji onemogli jezi pozivlje na bojkot proti vsem zavodnim slovenskim obrtnikom, ki nočejo Čobalovega varuštva, češ, da smo oblatili vse delavstvo s tatovi in tolavoji.

Povej nam, ti lažnjivi dopisnik, kdaj in kje smo pavšalno sumničili in blatili!!

Ožigosali smo le tiste, ki so v resnici kaj zakrivil, z mirnim in dostojnim delavcem smo in bomo simpatizirali in naj bo katerekoli strake. Vse v en koš metati ni in ne bo naše geslo, tako dela le dopisnik »Rudarja« št. 11. Za bratovsko skladnico je podpisal tudi Jevnikar, ki že davno ni več odbornik, to je dokaz, kako se je vasa izjava podpisovala.

Čudimo se le, zakaj ne tožite, ko vendar že na vsake čenče starih, gluhih bab tožbe vlagate in propadate, sodrugi pa stroške plačujete.

Dopis v zadevi tatvine zastav je poslal šostanjski »Sokole«, torej se radi tega le z njim pogovorite.

Če, in zakaj so se ljubljanski »Sokoli« zgražali nad zagorskim »Sokolom«, bodo sami pojasnili, gotovo pa denejo dopisnika na dileo. Prosimo torej! Napadi, živiganje, izzivanje itd. so seveda sad mnogoletnega hujskanja na soc. - dem. shodih in diskurzijah proti »Sokolu«, zato bomo pa tudi mi po geslu: klin s klinom, ne najdemo skoraj ničesar, kar bi nas zanimalo.

nom, še večkrat potipali Mihla za njegova kosmata ušesa.

Tudi na shodu, ki se je vršil dne 7. avgusta na Mihelčičevem vrtu z dnevnim redom: 1. »Liberalni napadi v »Slovenskem Narodu« na delavstvo.« 2. »Trob. premogokopna družba«, je psoval Mihl na vse mogoče načine vaš cenjeni list, seveda bi bilo še vse hujše, ko bi ne bil navzoč vladni zastopnik.

Na prvo točko mu je dobro in temeljito odgovarjal gosp. Taufer, ter mu dokazal, da je lažnik in denuncijant. Na drugo točko bi bil odgovarjal gosp. Habe, ker je bil pa že poprej surovo nahljuljen, je namero opustil.

Kako podivjani so sodrugi, se je pokazalo tudi na tem shodu, ko je bil brez vsakega najmanjšega povoda dejansko napaden neki pristaš naše stranke. Tudi zvečer so se vršili napadi steklarjev na »Sokole« pred kazino.

Da so jo oča Čobal precej zavozili, priča shod, kajti navzlic vsem lepakom (ki so pa ostali vsi nedotaknjeni, sokolske ste trgali), je bilo vseh udeležnikov okoli 150 med temi največ steklarskih frkolinov, otrok in žensk. Čobal je sam priznal, da je udeležba pičila, seveda bo lagal, da jih je bilo 500, toda šteli smo jih.

Med udeležniki, ki so bili najbolj vneti, so bili opaziti sodr. Čepin, Marn, Petelin, Uleto, Tonče, Repovž, Sitar, Medvešek, potem analfabeti Šantelj, Capuder itd.

Nekaj že znanega, toda važnega je priznal Čobal na tem shodu, da je bil namreč na sestanku, ki ga je sklical rav. Pauer v zadevi volitve župana v kazino, in ki je bil tako usodepoln, ter povzročil dve narodni žrtvi, razen rudniških podprenikov Mihelčič, Bukove, Kozjak, Učesanev, navzoč tudi internacionalni, svobodomišelní Čobal. In to je jako dragoceno priznanje.

S kakim podlim, nečuvnim pritiskom dela stranka, ki si je zapisala slobodo na svojo zastavo, kaže slučaj gg. dr. Zarnik, Luzar, Drčar in dr.

Zahteva se od teh, glej »Rudarja« št. 11, da ne zadostuje, ako jim

dajo svoje delavske moči, temveč zahtevajo, da se jim morajo prodati z dušo in telesom in kloniti svoje prepričanje in razum pod suženstvo kakkega Čobala, ki je pred nedavnim časom grel svoje otrple ude v pepelu trboveljske peči. Seveda se to zahteva le od Slovencev, kajti nemški nacionalalec dr. Jaklin, zdravnik okrajne bolniške blagajne, ki ji načeluje oča Čobal, sme biti član »Südmarke«, »Schulvereine«, hajlati z nemčurški mi uradniki v kazini, podpirati razne »Turnvereine« itd. Takemu početju daje Čobal gotovo svoj internacionalni blagoslov. Heil Čobal, Heil Kristan, ki si nosil v Zagrebu rdečo srajco, Heil Mihl na slovenskih tleh!

Na adreso južne železnice.

Notorično je, da ni bolj umazane železniške uprave kakor je uprava južne železnice. Ničesar ne stori za udobnost potujočega občinstva, potniki so semtertja natlačeni po vozovih kakor slanki, polovica njih sploh rima nobenih sedežev, a južni železnici ne pride nikdar na misel, da bi za te potnike, ki so plačali vsi pošteno svoje vozne listke, preskrbel tudi potrebne vozove. Čemu tudi, slovenska para naj plača, pa hvaležna naj bo, ako ji južna železnica sploh da kakšen prostorček.

In vsa ta nekulanea južne železnice izvira iz brezmejne mrznje do vsega, kar je slovensko. Uprava južne železnice zapostavlja slovenski jezik, kjerkoli more in o kaki ravnopravnosti slovenskega jezika neče niti slišati. Polovica njene proge teče po slovenskem ozemlju, kar pa južne železnice čisto nič ne moti, da bi na vseh črtah ne ignorirali slovenskega jezika, dasi ga uvažujejo vse druge železniške uprave. Od Spielfelda do Zidanega mosta so postajni in vsi drugi napisi izključno nemški, kakor da bi po tej progi potovali sami Nemci. Na kranjskih postajah so res napisi slovenski, toda to je edino, kar je ta famozna uprava koncedirala Slovence. Kakor rečeno, južna železnica mrzi Slovence iz vse duše in če le more, pokaže tudi to svojo mrznjo. Nov dokaz svojega sovraštva do Slovencev je podala te dni. Ljubljanski »Sokole« je prošil za pose-

LISTEK.

V Sofijo.

Piše dr. Ivan Lah.
(Dalej.)

Odeška razstava.

Navadno si mislimo, da so na jugu Rusije same stepe. Morebiti gre časa pot preveč južno, ali premalo vzhodno, da bi jih videli. Vozili smo se od Kijeva celo noč in ko smo se zjutraj ozirali po pokrajini, se nam zdelo nenavadno domača. Tu in tam se je celo prikazala vas, ki je bila popolnoma podobna našim našim. Svet je tu bolj in bolj valovit, razgublja se v daljavo in prehaja v široke brezkončne ravnine. Okoli in okoli vidimo bogata polja, polna pšenice. Včasih se nam zazdi, kakor da plava vlak sredi morja, tako se razkrinje valovi klasja na desno in levo. Čim bolj gremo proti jugu, tem bolj prehaja svet v ravnino, pogled se širi, polja so obilnejša. Neznosna vročina nas spominja, da se bližamo Odesi. Toda ta vročina ni pregnala delavev s polja. Vidimo jih povsod, kako skušajo obvladati obširna polja s svojimi stroji. Ti stroji na polju nas preseneti. Lahko pa si mislimo, kakotežkobi bilo obdelovati taka prostrana polja s samimi delavci. Severna stran od Odesa je sama ravnina, kakor ena sama njiva. Obdelovanje s stroji je torej tem lažje. Seveda ta

lepa obširna polja niso v rokah kmetov, ampak večinoma — Židov.

Ko se vozimo sredi prostranih polj in opazujemo delovanje strojev, zagledamo mesto na morskem bregu. Odesa.

Odesa je židovsko mesto. Sicer tu ni onih neprijetnih židovskih prikazni, kakor smo jih videli na Poljskem, toda imena in napisi na ulici nam jasno govore, v kakšnem mestu smo. Ruska vlada sicer žide preganja in jih pošilja v zahodne poljske gubernije. Pogosto čitamo tudi o t. zv. židovskih pogromih na Ruskem. Toda vse to se tiče navadno le nižjih slojev; bogati žide so v svojih lepih palačah pred vlado in pred pouličnimi izgredi brez skrbi. Tako ubogi žid pogosto trpi za grehe svojih bogatih bratov.

Poleg Židov živi v Odesi močna kolonija Grkov; Grki izdajajo tu svoj list in imajo v svojih rokah mnogo trgovin. Tako trgovsko in kupčijsko mesto, kakor je Odesa, si je težko misliti brez Židov in Grkov.

Odesa je znana po svoji vročini, ki postane včasih nevarna, ne le zaradi kolere, ki ni v Odesi nič nenavadnega, ampak tudi zaradi solnčarice. Odesa je moderno mesto in ima skoraj pol milijona prebivalcev. Ulice so dolge, ravne in se je v mestu zelo lahko orientirati. Nekaj nenavadnega je, da ima Odesa še danes — konjski tramvaj.

V Odesi ni posebnih stavb. Razven gledališča, muzeja in par spomenikov (Puškinov in Katarina

Vel.) ne najdemo skoraj ničesar, kar bi nas zanimalo.

Odeško pristanišče je večje, nego tržaško; tudi se nam zdi, da so vode Črnega morja bolj temne nego naše sinje Adrije. Breg pri Odesi je dovolj visok, da imamo z njega krasen razgled po pristanišču in po morju. Na bregu nad pristanom je dolg drevored, ki je zelo oživiljen po dnevi in po noči. Nočno življenje v Odesi zelo spominja na južna mesta. V restavraciji na bregu se vrste celo noč koncerti, vojaška godba, solo - spevi, kupleti etc. pozno v jutro. Zaradi velike vročine in tudi — iz navade se živi več po noči nego po dnevi. Značilno je tudi, da razni pevec in pevke pojejo svoje arije v italijanskem jeziku. Okoli restavracije stoji vedno množice radovednih poslušalcev, ki z zanimanjem poslušajo in navdušeno aklamirajo, posebno ako pevec poje svoje arije s patosom. Človek si misli, da je kje v italijanskem primorskem mestu. Sedel sem zvečer v restavraciji na vrtu in sem gledal množico, ki je poslušala pevca - tenorista, prepevajočega arijo iz »Glumacev«. Ta množica je zelo pestra. Človeški obrazi imajo vse barve od bele do črne. Tu se stika vstočni in zapadni svet, sever in jug. Med množico je bilo zelo mnogo lepih belih gospodičen, ki žive od noči. Odesa je znana kot zelo bolno mesto. V tem oziru morda celo prekaša druga primorska mesta.

Letos je v Odesi razstava. Ruska vlada prireja provincialna razstava,

da bi s tem pospeševala svoj gospodarski razvoj. Take razstave — kakor sploh — se pogosto končajo z velikanskim deficitom (kakor n. pr. zadnja kijevska razstava.)

Letošnja razstava v Odesi nudi mnogo zanimivosti. Razprostira se prav na bregu Črnega morja, in je z nje veličasten razgled na pristanišče in na morje. Naslov razstavi je: »Vmetno - industrijalna. Ni sicer tako velika, kakor je bila praška jubilejna razstava, vendar imponira. Nekateri paviljoni nas naravnost preseneti. Še bolj pa nas preseneti napisi na — stein, — weinfeld itd., ki nam takoj pokažejo, da ruska industrija še daleko ni dosegla ruske kupčije in da je ta važna panoga narodnega gospodarstva do danes večinoma v židovskih rokah. Tvrdske so večinoma iz Odesa in okolice, zato se ne čudimo. Splošno se na jugu Rusije industrija zelo razvija, toda podjetja so večinoma v tujih rokah.

Kljub temu je na razstavi mnogo zanimivega in posebnega. Umetniški paviljon, ki je na zunaj zelo posrečen, seveda v svoji notranjosti ne predstavlja niti lokalne odeške umetnosti, niti ruske moderne, dasi ee nahaja v njegovih prostorih — oboje. Nekaj del je, ki pri njih nehoti obstojimo in jih gledamo. Seveda je premalo časa, da bi se pri njih mudili. Razstava morda ni najprimernejši kraj za — umetniško razstavo. Industrija in umetnost sta dva tako različna sveta, da je težko hitro preiti iz enega v drugega, posebno ako

moti praznično vesela množica, ki v nedeljo popoldne polni razstavo.

Drug paviljon, ki me je zanimal in me je razveselil je bil Sitinov. Komu ni znano ime moskovskega založnika Sitina, ki zalaga takorekoč celo Rusijo s svojimi knjigami. Paviljon na razstavi v Odesi seveda ni v nikaki primeri z njegovim ogromnim podjetjem, je ponizen in skromen, kakor da je paviljon navadnega knjigarja. Toda po vsebini je zelo bogat. Tudi obiskovalcev ima mnogo: od bogate gospe, ki kupuje knjige za svojega dečka, do priprostega delavca, ki si ogleduje razne zbirke in premišlja, kaj bi bilo zanj najprimernejše, vse je tu. Razven restavracij, je bila menda samo v onem paviljonu, kjer so se delale cigarete, večja gneča. Ako pomislimo, kako je dobra ruska papiroska in kako zanimivo je gledati one stroje, iz katerih se neprestano vale bele bele papiroske, potem ni čudno, da je tam večja gneča, nego pri Sitinovem založništvu. Toda značilno je, da je na Ruskem tako zanimanje za — knjigo, in to celo na razstavi. Sitinovo podjetje gotovo zasluži, da si ga vsak natančneje ogleda: z nizkimi cenami in s popularnimi izdajami leposlovnih in poučnih spisov je Sitin pravi vzor založnika: knjige iz njegovih tiskaren so najboljše razbirjevalke prosvete na Ruskem, pa tudi nositeljice ruske kulture v tujini.

(Dalej prihodnjik.)

